

Benavente: retorn a Cap Verd

JOAN JOSEP ISERN

NARRATIVA

Jaume Benavente, *Masurca de Praia*. Premi Roc Boronat 2000. Edicions Proa. Barcelona, 2001.

Set mesos després de publicar *Camps de lava*, Edicions Proa torna a posar en circulació un nou llibre de Jaume Benavente. En aquesta ocasió es tracta de *Masurca de Praia*, una novel·la breu que comparteix amb l'anterior la localització en l'arxipèlag de Cap Verd i alguns personatges. El nou llibre de Benavente, a més a més, surt amb la marca honorífica de guanyador del premi Roc Boronat 2000, un concurs poc conegut encara però que tant en aquesta edició com en l'anterior –guanyada per *Marfuga*, de Germán de Maeztu– ha distingit treballs d'un nivell d'interès i qualitat bastant per damunt de la mitjana a què ens tenen acostumats els múltiples concursos que es convoquen arreu.

Comparada amb l'excel·lent *Camps de lava* podria semblar que *Masurca de Praia* és una obra menor que apunta no tan amunt com la seva predecessora. Sembla com si en el transcurs de la redacció de la primera novel·la a l'autor li haguessin anat creixent situacions i personatges que distorsionaven el discurs inicial i que, tractats adequadament, podien constituir una branca prou consistent per desenvolupar-la independentment. Potser la cosa no va anar així i tot plegat són pel·lícules que jo em faig però, en tot cas, les aparences semblen portar-nos cap a aquesta teoria. I tanmateix, m'apresso a dir que, tot i la seva condició d'obra senzilla, quasi de miniatura, *Masurca de Praia* és una novel·la ben recomanable perquè sap

mantenir un perfecte equilibri entre pretensions i resultats. Una virtut, per cert, molt habitual en els llibres de Jaume Benavente.

A *Masurca de Praia* se'ns explica la història d'André Brasio, un noi de 17 anys, intèrpret de *cavaquinho* –una petita guitarra de quatre cordes tradicional de Cap Verd– que fa d'instrumentista suplent en els concerts dominicals de la Banda Municipal de Praia. L'acció de la novel·la es desenvolupa durant les 24 hores que separen el matí del diumenge en què algú li roba l'instrument i el matí del dilluns, quan el xicot torna a la casa familiar. Un dia agitat en què André prendrà consciència del món i de la gent que conforma el seu entorn i, sobretot, assumirà el seu futur.

Tal com s'esdevenia amb *Camps de lava*, sota el primer

nivell argumental, centrat en la desesperada recerca de l'instrument perdut, Benavente va trenant un canemàs de personatges –cadascun amb la seva història particular al damunt, cadascun amb el seu petit, o no tan petit, protagonisme– que són els que, al capdavall, donen al llibre una ressonància molt particular que no passa gens desapercibuda per al lector. La jove Martina, que persegueix el somni de convertir-se en Miss Cap Verd; la doctora Lisa Muñoz, vella coneguda de *Camps de lava*, implicada en un moment clau de la seva vida personal; Mamá Graziela, la mare d'André, una espècie de Cesària Évora dotada amb la força de la terra i la consciència del temps; Ralph Craig, l'americà que matava la seva solitud en una plataforma petrolera dispa-

rio descobreix la generositat d'unes persones que es posen d'acord per evitar un final humiliant a la carrera d'un músic malalt i vell. De retruc, André descobrirà també que el seu món és l'illa en la qual ha nascut i en la qual viu. Una illa petita, dolça i fràgil, com el *cavaquinho*, dotada pels déus amb una lletjor melangiosa que tanmateix –així se'ns diu en la frase inicial de la novel·la– no disgusta gens El noi. Ni La seva germana Camila, que, tot i haver viscut sis anys als Estats Units, decideix no tornar-hi i reprendre una nova vida enmig dels seus. En aquest sentit em sembla detectar una notable diferència d'enfocament respecte a *Camps de lava*, en què tots els personatges joves maldaven per fugir de l'arxipèlag i buscar fortuna en altres terres menys dures.

LLIBRE BEN MESURAT

Veig *Masurca de Praia* com un llibre perfectament mesurat, tant des del punt de vista narratiu com del lingüístic. Ple de detalls tot just suggerits però que el lector se'ls fa seus sense cap esforç. Un bon exemple em sembla la frase que clou el llibre –"I aleshores es despertà. S'havia girat una mica de vent"–, en què veiem englobats el despertar a la vida adulta de l'autor i, alhora, la presència inevitable del vent que sacseja les illes capverdianes en una conjunció que suggereix tot allò que ha volgut dir-nos Jaume Benavente. Un autor que ha trobat en la peculiar geografia física i humana de l'arxipèlag de Cap Verd un teló de fons esplèndid per desenvolupar les seves històries. Unes històries pulcrament explicades, amb personatges que viuen uns conflictes no gens heroics i que, potser per això mateix, saben instal·lar-se directament en el cor del lector.

El narrador Jaume Benavente

NARRATIVA

Vicent Usó, *La taverna del cau de la lluna*. Premi Ulisses 2000. Editorial Tàndem. València, 2001.

Vicent Usó (Vila-real, 1963) es va donar a conèixer el 1992 després de guanyar el premi de narrativa Ciutat de Vila-real. Però fou, sobretot, a través de l'edició de la seua magnífica novel·la *La mirada de Nicodemus* (Editorial 3 i 4), premi Ciutat d'Elx del 1995, quan el seu nom començà a sonar amb força dins dels cercles literaris valencians, amb, cal dir-ho, un elevat índex de vendes i de bones ressenyes aparegudes a mitjans diversos. Ara, després d'altres títols com *Maig era un mes sense pluja* (Pagès, 2000), ens arriba aquest excel·lent recull d'onze contes que l'any 2000 va merèixer el ja prestigiós premi Ulisses de Castelló. Efectivament, *La taverna del cau de la lluna* (Editorial Tàndem) és un llibre ebrí del vi perdut dels déus, un veritable goig i un

Ebris del bon vi literari

MANEL GARCIA GRAU

excel·lent exercici d'intel·ligència, subtilesa, sensibilitat i bon ofici d'artesà de l'escriptura. I ho és perquè Vicent Usó, llicenciat en història i col·laborador del suplement *Cuadernos* del diari *Mediterráneo*, de la capital de la Plana, i de l'AVUI, estima un lector suspicax i llest i cus un seguit de narracions (ubicades totes en un poble muntanyenc que en un moment determinat enceta un procés d'industrialització que actuarà negativament sobre l'entorn paisatgístic) que es poden llegir tant de manera individual com interrelacionada, és a dir, cadascun dels contes està narrat en primera persona (a través d'un seguit de confessions ben diferents segons el cas) per un dels personatges que, després, apareixen com a secundaris en altres narracions i desenvolupen una història completa, i, al mateix

temps, s'hi troben un seguit de fils que van apareixent (des del primer conte titulat *Bona persona*) i desenvolupant-se de manera fragmentària en relats diferents, fins a arribar al darrer (titulat simptomàticament *L'imbècil*), en què es van tancant un a un tots els filams argumentals. I si això no és poc –els asseguro que és senzillament una pura delícia, dit sense cap engolament pretensions– l'obra té alhora trets de novel·la (l'atmosfera, les trames comunes...) com trets propis del conte (l'organització argumental, la brevetat, la ironia...).

CONFESSIONS DIVERSES

Un llibre bastit a través d'unes confessions fetes amb motius que difereixen en un cas i en un altre, a través d'un eix temporal que abraça una vintena d'anys. Hi ha qui li conta la seua vida a l'amant, qui es

plany davant del retrat del marit difunt, qui pensa la seua trajectòria vital abans de cometre un crim passional o qui reflexiona sobre el canvi de sexe davant d'una infermera. Fins i tot hi ha un conte que és, en realitat, una entrevista a un cantautor famós. Per a fer tot això aquest escriptor vilarenc ha sabut treballar esplèndidament les diferències del llenguatge, tant de lèxic com d'expressió i, en algun cas, de to, tot dotant els personatges i l'acció d'un bon deix de versemblança. I si aquesta varietat no fóra prou suggerent, ha estat en la tria de temes on Vicent Usó ha sabut pouar en les llegendes, les tradicions i els valors paisatgístics (a manera d'escenari natural on es desenvolupen els fets) temes ben humans i actuals com ara la mort i l'amor, la vacuïtat del poder i els seus encisos, els

efectes nocius d'una industrialització exagerada, una natura sol·licita, el sexe i la passió, l'enveja i l'avarícia... I també alguna situació pròxima, certament, a la novel·la negra. Tota una excel·lent trama confeïda de manera polièdrica i, com he dit, amb subtilesa, intel·ligència i bon ofici.

PETGES D'ALTRES AUTORS

Cal dir, a més, que amb aquesta obra (premiada per un jurat compost per escriptors de l'altura de Carme Miquel, Joan Josep Isern, Vicent Alonso, Sam Abrams i Enric Forner) Usó es confirma com un dels millors narradors actuals a casa nostra i arriba a un punt altíssim en la seua trajectòria literària, en què s'entreueuen, refinades, les petges de Jesús Moncada, Miquel Àngel Riera, Franz Kafka, Bohumil Hrabal i José Saramago, per exemple. Per tant, us convido que visiteu *La taverna del cau de la lluna* i prengueu tranquil·lament el licor de la bona literatura. I, si és possible, amaniu-lo amb pastes de la nostra terra: us asseguro que trobareu una bona mixtura contra els mals de l'esperit.